Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 10 de la Serra Gallina

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Serra de Gallina
Alçada:	412

Coordenades:

Latitud:	41.6482
Longitud:	1.91859
UTM Est (X):	409948
UTM Nord (Y):	4611282

Classificació

Número de fitxa	08179 - 352
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	La volta central està enfonsada a l'interior.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A010000170000OQ
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 11/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a la solana de Serra Gallina. El seu accés es fa des de la part del darrera del mas de Casajoana, resseguint la feixa per entre les rebrotades d'un antic oliverar on es veuen les soques tallades de més de quatre-cents anys que devia matar la glaçada de l'any 1956.
Es tracta d'una construcció aèria aïllada, de planta circular, que mesura 2,40 m de diàmetre interior. Està construïda parcialment damunt de la roca. La pedra emprada és irregular, falcada amb pedruscall. La coberta, és de falsa cúpula seguint el sistema d'aproximació de filades amb la part central de la volta esfondrada al seu interior. A l'exterior, ha perdut tot el recobriment de terra. L'alçada màxima conservada és de 2,05 m. La porta, orientada al sud-oest té els muntants rectes amb una sola llinda. L'alçada és d'1,10 m per una amplada que varia entre els 0,67 m i els 0,70 m, mentre que el gruix de murs és de 0,70 m. El voladís, mesurat al davant de la porta fa 1,40 m d'alçada. A l'interior el terra rocallós està retallat formant un banc semicircular d'uns vint centímetres d'alçada, per sobre del qual hi reposa la corona i dos conjunts de tinells sobreposats distants de 0,70 m l'un de l'altre. El de mà esquerra (arran de terra 0,40 m de costat per 0,50 m de fons; el superior, 0,37 de costat per 0,50 m de fons respectivament). El de mà dreta (arran de terra 0,37 m per 0,42 m per 0,50 m de fons; mentre que el superior mesura 0,40 m de costat per 0,50 m de fons). Té una espitllera orientada al sud-est.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca. Ha estat localitzada visualitzant ortofotos del visor de l'ICGC.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de

residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

